

ΕΛΛΑΔΑ -Προφίλ της Χώρας¹**Έτος ένταξης στην ΕΕ:** 1981**Πληθυσμός:** 11.2 εκατομμύρια**Συνολική έκταση:** 131. 957 χλμ²**Πολιτικό σύστημα:** Κοινοβουλευτική**Πρωτεύουσα:** Αθήνα

δημοκρατία

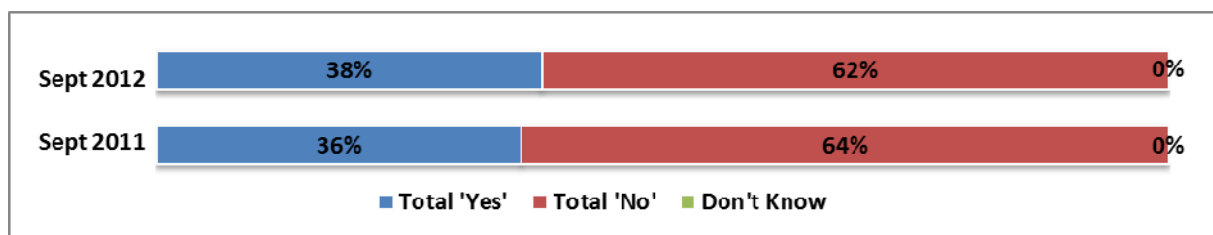
Περιοχή Σένγκεν: Ναι**Νόμισμα:** Ευρώ €(από το 2001)**Επίσημες γλώσσες:** Ελληνική**Πολιτική ή εθνοτική προσέγγιση για την ιθαγένεια²**

Ο όρος ιθαγένεια στα ελληνικά προέρχεται από την ομηρική και την αρχαία ελληνική λέξη *ιθά* + *γένος*, *ιθά* σημαίνει εδώ και *γένος* σημαίνει γέννηση ή καταγωγή . Ο νόμος για την Ελληνική ιθαγένεια βασίζεται στην αρχή της καταγωγής. Το δίκαιο του αίματος (*Jus sanguinis*), δηλαδή η αυτόματη απόκτηση της ιθαγένειας του πατέρα από τη γέννηση, ανεξαρτήτως του τόπου γέννησης του παιδιού, έχει ήδη κατοχυρωθεί στο πρώτο άρθρο του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας το 1856.

Σύμφωνα με το νόμο του 2004 περί κυρώσεως του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, το τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική ιθαγένεια. Ο νόμος βρίσκεται υπό συζήτηση, ιδιαίτερα οι όροι υπό τους οποίους δύναται να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια ο μη έχων ελληνική καταγωγή (ελάχιστος χρόνος νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα, έτη σπουδών στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας, κλπ). Η Μουσουλμανική κοινότητα είναι η μόνη μειονότητα που αναγνωρίζεται ρητά στην Ελλάδα με τη Συνθήκη της Λοζάνης το 1923.

Πόσο συμμετέχουν οι Έλληνες πολίτες;**A. Δικαιώματα και ενημέρωση**

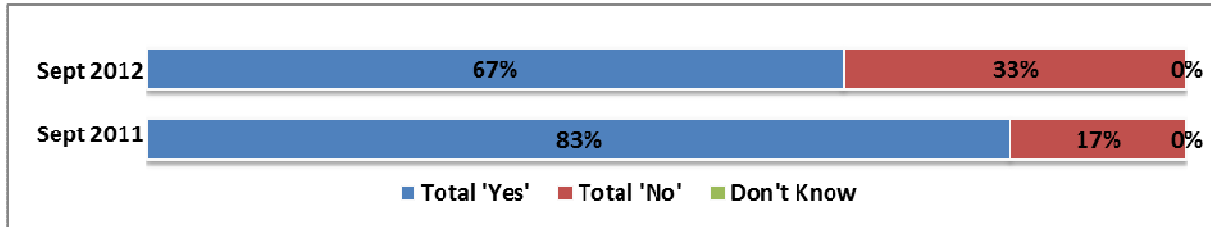
- **Ενημέρωση για τα δικαιώματα της ιθαγένειας της ΕΕ**

Εικόνα 1. Η απάντηση των Ελλήνων στην ερώτηση 'Γνωρίζετε τα δικαιώματά σας ως πολίτης της ΕΕ'³

Το 2012, μια μειοψηφία Ελλήνων το ποσοστό των οποίων ανήρχετο σε ποσοστό της τάξης του 38% είχαν την αίσθηση ότι γνώριζαν τα δικαιώματά τους ως Ευρωπαίοι πολίτες, 2 ποσοστιαίες μονάδες μόνο περισσότερες σε σχέση με την έρευνα του 2011. Επίσης το 2012, η πλειοψηφία των απαντησάντων (67%) ήθελε να γνωρίζουν περισσότερα για τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ, αν και το ποσοστό είχε συρρικνωθεί κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με σχετική έρευνα το φθινόπωρο του 2011.

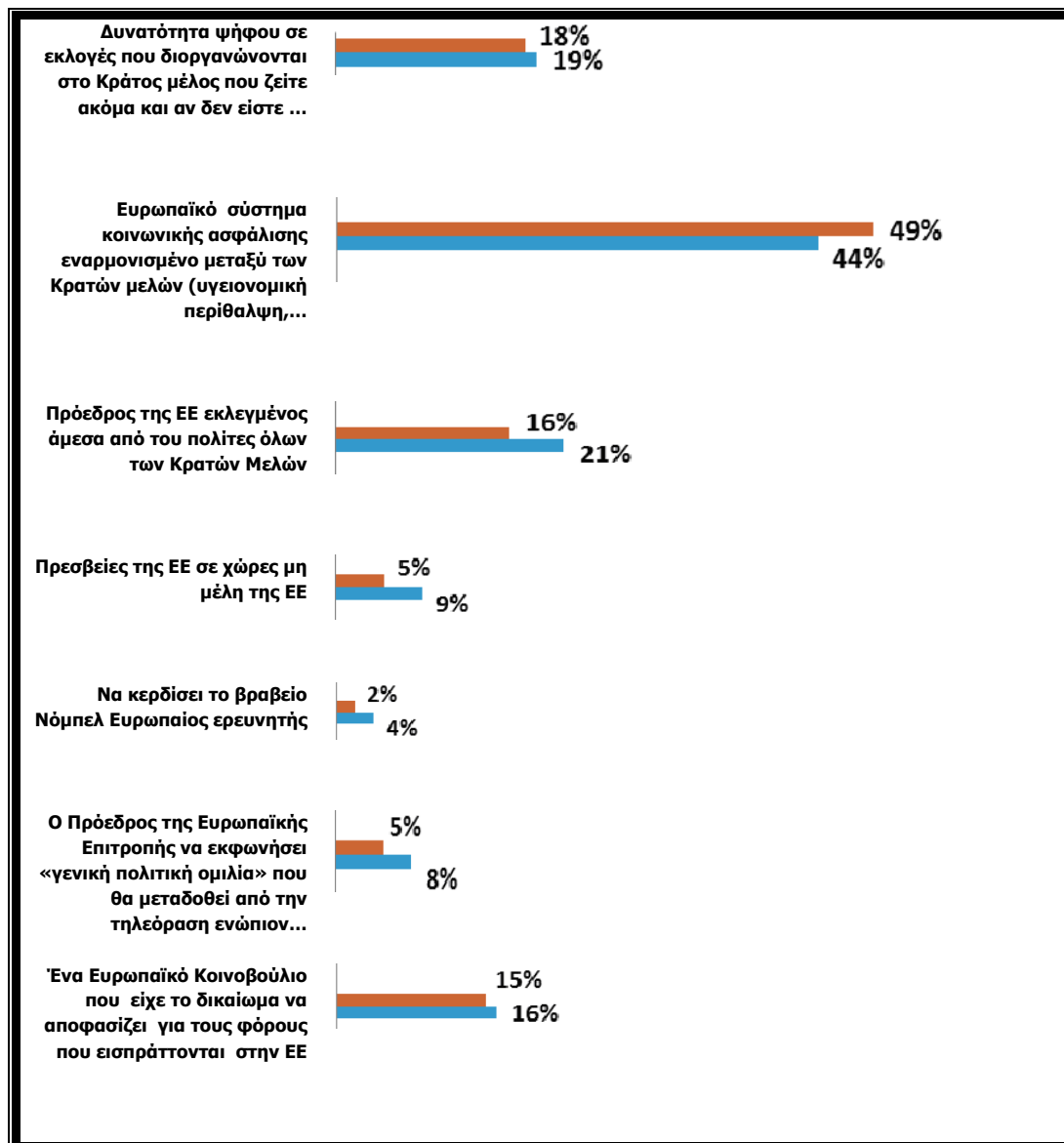
Ανεπίσημη μετάφραση από το Γραφείο Μεταφράσεων ΥΠΕΣ¹ Πηγή: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/greece/index_en.htm.² Πηγή: European Union Observatory on Democracy (EUODO). See <http://eudo-citizenship.eu/country-profiles/?country=Greece>.³ Πηγή: Standard Eurobarometer 77, 2012, European Citizenship.

Εικόνα 2. Η απάντηση των Ελλήνων στην ερώτηση 'θα θέλατε να γνωρίζετε περισσότερα για τα δικαιώματα σας ως πολίτες της ΕΕ'⁴

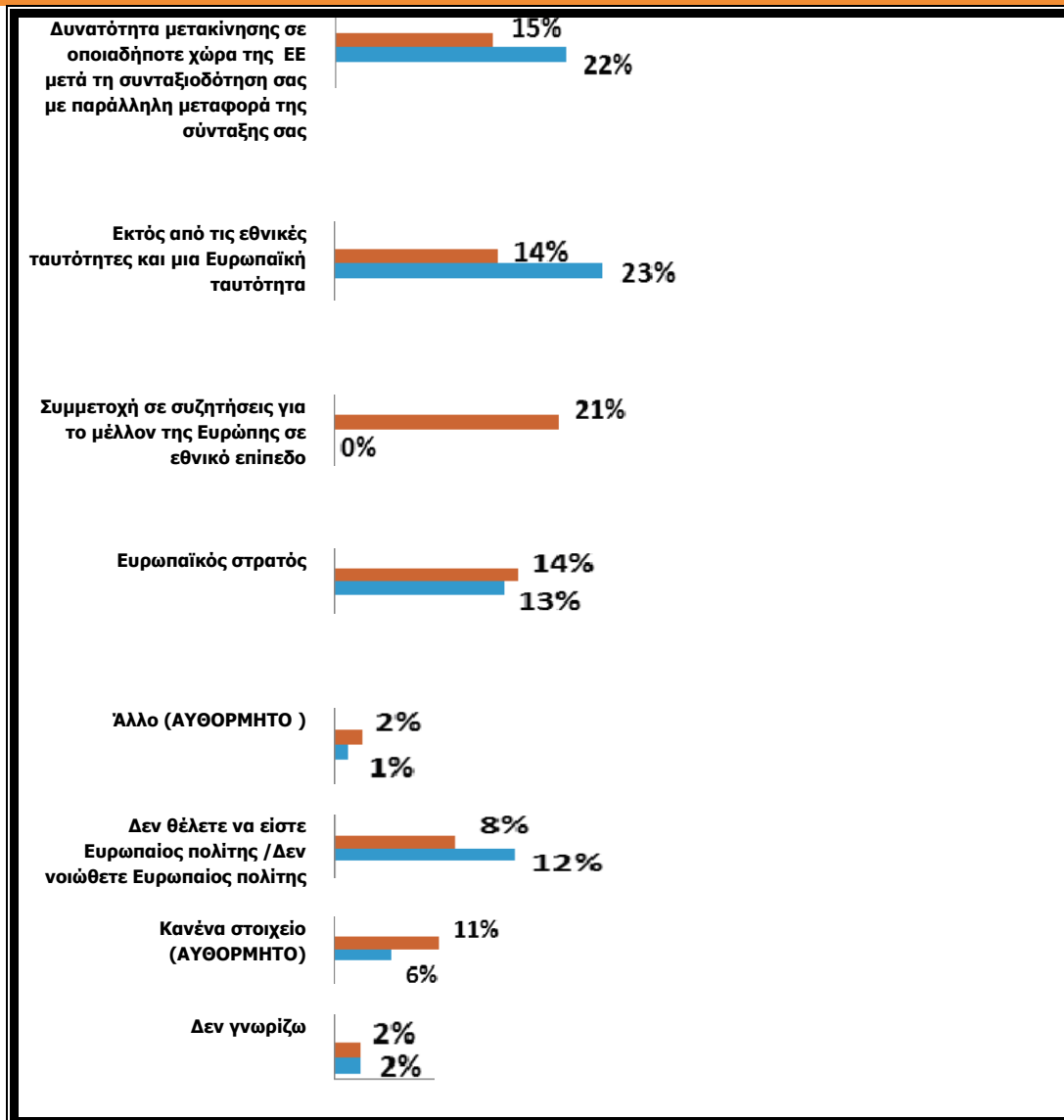
Η ζωή και η εργασία σε άλλη χώρα της ΕΕ (αμφότερα σε ποσοστό 47%) καθώς και η παροχή ιατρικής βοήθειας σε άλλη χώρα της ΕΕ (36%) είναι οι κύριοι τομείς για τους οποίους οι Έλληνες θα ήθελαν αν γνωρίζουν περισσότερα σε σχέση με τα δικαιώματά τους. Ωστόσο μόνο ένα 6% επέλεξε να ψηφίσει στις εκλογές σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Εικόνα 3. Στοιχεία που θα ενίσχυαν την αίσθηση των Ελλήνων ότι είναι Ευρωπαίοι πολίτες⁵

IT'S ABOUT EUROPE IT'S ABOUT YOU

Join the debate

Σεπτέμβριος -12 Σεπτέμβριος -10

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60%

⁴ Πηγή: Standard Eurobarometer 77, 2012, European Citizenship.
⁵ Ομοίως.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες για τους Έλληνες που αφορούν στη δημιουργία αίσθησης ευρωπαϊκής ταυτότητας είναι ένα Ευρωπαϊκό σύστημα πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης εναρμονισμένο μεταξύ των Κρατών μελών (49%), η συμμετοχή σε συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο για το μέλλον της Ευρώπης (21%) καθώς και η δυνατότητα του εκλέγειν σε εκλογές που οργανώνονται στο Κράτος Μέλος που ζουν (18%). Άλλος σημαντικός παράγοντας για τους Έλληνες είναι η ισχυρή υποστήριξη για Ευρωπαϊκό Στρατό, με ποσοστό 14%.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους, οι Έλληνες πολίτες μπορούν να επικοινωνήσουν με το Κέντρο Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης - **Europe Direct Information Centre** επισκεπτόμενοι την ιστοσελίδα <http://europa.eu/europedirect/>

Το **Your Europe** είναι ένας ιστότοπος της ΕΕ που έχει σχεδιαστεί για να παρέχει βοήθεια στους πολίτες για το πώς να λειτουργούν στις άλλες χώρες της Ευρώπης χωρίς περιττά εμπόδια. Αυτό μπορεί να σημαίνει να μετακινούνται, να ζουν, να σπουδάζουν, να εργάζονται, να ψωνίζουν ή απλά να ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Ή, ως εταιρία να έχουν επιχειρήσεις στο εξωτερικό. Οι Έλληνες πολίτες μπορούν να καλούν χωρίς χρέωση στο 00 80067 89 10 11 ή να επισκέπτονται την ιστοσελίδα http://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm.

- **Ενημέρωση σχετικά με τα Ευρωπαϊκά όργανα**

Οι Έλληνες βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο των 27 της ΕΕ ως προς τις γνώσεις τους για όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά όργανα. Ειδικότερα, έχουν υψηλές επιδόσεις ως προς τη γνώση τους για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις γνώσεις τους σχετικά με την Επιτροπή των Περιφερειών.

Πίνακας 1. Ενημέρωση στην Ελλάδα σχετικά με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁶	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ⁷	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΛΑΔΑ	55%	28%	12%	15%	34%
ΕΕ27	53%	25%	10%	11%	27%
	Ελεγκτικό Συνέδριο	Δικαστήριο	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	Επιτροπή Περιφερειών	Δεν υπάρχει σχετική γνώση
ΕΛΛΑΔΑ	1%	11%	1%	-	25%
ΕΕ27	3%	10%	1%	0%	33%

- **Ενημέρωση μέσα από την αγωγή του πολίτη⁸**

Η αγωγή του πολίτη υπάρχει ως ξεχωριστό υποχρεωτικό μάθημα τόσο στα σχολεία της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και πρέπει να μελετηθεί για τέσσερα χρόνια.

⁶ Στο Συμβούλιο της ΕΕ συνέρχονται οι υπουργοί χωρών της ΕΕ με σκοπό την υιοθέτηση νόμων και το συντονισμό πολιτικών. Για παράδειγμα, υπάρχει ένα θέμα που αφορά στην ενέργεια, τότε όλοι οι Υπουργοί Ενέργειας των Κρατών Μελών συνέρχονται στο Συμβούλιο της ΕΕ

⁷ Οι συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι κυρίως σύνοδοι κορυφής όπου οι αρχηγοί της ΕΕ συνέρχονται για να θέσουν την ημερήσια διάταξη και να συζητήσουν γενικές πολιτικές προτεραιότητες για την Ένωση. Τυπικά κάθε έτος υπάρχουν περίπου τέσσερις σύνοδοι, με μόνιμο Πρόεδρο, που τώρα είναι ο Herman van Rompuy.

⁸ Πηγή: Eurydice, 2012, Citizenship Education in Europe.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τους στόχους της αγωγής του πολίτη, όπως προτείνονται στα ελληνικά προγράμματα σπουδών για το 2010/2011. Οι δυο πρώτοι στόχοι — ανάπτυξη πολιτικής παιδείας και απόκτηση κριτικής σκέψης και αναλυτικών δεξιοτήτων — καλύπτονται στο δημοτικό, το γυμνάσιο και το λύκειο. Οι άλλοι τρεις στόχοι — ανάπτυξη αξιών, στάσεων και συμπεριφορών, ενθάρρυνση της συμμετοχής και ενεργή συμμετοχή στην τοπική κοινότητα — καλύπτονται μόνο στο δημοτικό και στο λύκειο.

Πίνακας 2. Στόχοι και θέματα αγωγής του πολίτη όπως προτείνονται στα ελληνικά προγράμματα σπουδών για το 2010/11

Ανάπτυξη πολιτικής παιδείας (βασικά στοιχεία, βασικές έννοιες)	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3
Ανάπτυξη αξιών, στάσεων και συμπεριφορών (σεβασμός, ανοχή, αλληλεγγύη, κλπ.)	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3
Ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής και της συμμετοχής στην τοπική κοινότητα	ISCED 1	-	ISCED 3
<i>Ευρωπαϊκή διάσταση : βασικά οικονομικά /πολιτικά/κοινωνικά θέματα</i>	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3
<i>Λειτουργία των οργάνων και προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i>	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3

Σημείωση : ISCED 1 — Δημοτικό, ISCED 2 — Γυμνάσιο, ISCED 3 — Λύκειο.

Οι στόχοι της αγωγής του πολίτη είναι σε κανονική γραφή ενώ τα θέματα σε πλάγια γραφή.

B. Συμμετοχή

• Η Κοινωνία των Πολιτών στην Ελλάδα⁹

Στην Ελλάδα ο όρος «κοινωνία των πολιτών» χρησιμοποιείται συχνά και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα οργανωμένων και δημόσιων μορφών συμμετοχής, αλλά δεν εμπεριέχει επί της ουσίας τη διάσταση των αξιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Ωστόσο, σύμφωνα με εκτιμήσεις πρόσφατης έρευνας κατά την τελευταία δεκαετία έχει σημειωθεί αύξηση του αριθμού των εθελοντικών οργανώσεων στην Ελλάδα.

• Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα¹⁰

Η παράδοση του εθελοντισμού στην Ελλάδα χρονολογείται από τη δημοκρατία της Αθήνας τον 5ο αιώνα π.Χ., όπου οι πολίτες κατείχαν εθελοντικά σημαντικές δημόσιες θέσεις. Στις αρχές του 19ου αιώνα η ελληνική περιφέρεια Ηπείρου υπήρξε η γενέτειρα πολλών από τους μεγάλους Έλληνες ευεργέτες, οι οποίοι δώρισαν χρήματα για πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Ωστόσο, ο εθελοντισμός στις μέρες μας δεν είναι ευρέως διαδεδομένος στην Ελλάδα. Οι Έλληνες συνηθίζουν να δημιουργούν στενές σχέσεις και δεσμούς εμπιστοσύνης στο πλαίσιο της οικογένειας περισσότερο παρά στο πλαίσιο της κοινότητας ως σύνολο. Οι Έλληνες δεν έχουν κοινωνική εμπιστοσύνη, η οποία αποτελεί προαπαιτούμενο για την ανάπτυξη εθελοντικών οργανώσεων. Αυτό αποτυπώνεται και στο χαμηλό ποσοστό των Ελλήνων εθελοντών — 0.3% του συνολικού πληθυσμού. Δυστυχώς, η έλλειψη στοιχείων για το προφίλ των εθελοντών (ηλικιακές ομάδες, εκπαίδευση / καθεστώς απασχόλησης, διαμονή, χρόνος που αφιερώνεται στον

⁹ Πηγή: European Commission-DG EAC, 2010. Study on volunteering in the European Union. Country Report Greece London: GHK.

¹⁰ Ομοίως.

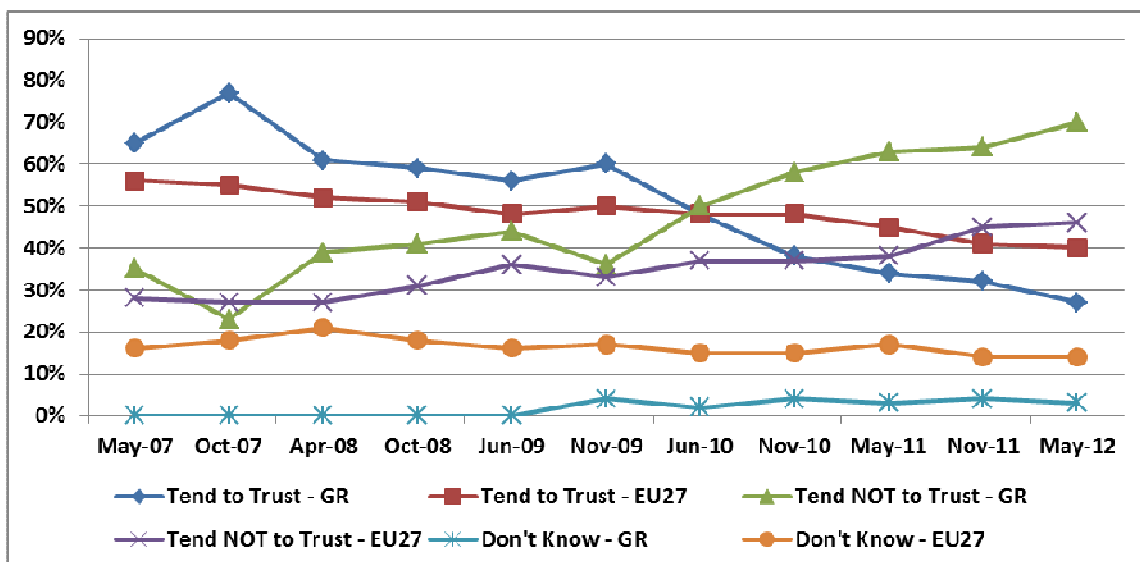
εθελοντισμό) δυσχεραίνει τις εκτιμήσεις σχετικά με την τρέχουσα τάση για τον εθελοντισμό στην Ελλάδα.

Γ. Εμπιστοσύνη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ψηφοφορία στις βουλευτικές εκλογές και στις ευρωεκλογές

• Εμπιστοσύνη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η κάτωθι εικόνα αποτυπώνει την τάση εμπιστοσύνης των Ελλήνων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οποία παρουσίασε σημαντική μείωση, από 65% σε 27%, τα τελευταία πέντε χρόνια. Η εμπιστοσύνη αυτή σημείωσε σταθερή μείωση από τον Οκτώβριο του 2007 μέχρι το Μάιο του 2012, ενώ η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε από το Νοέμβριο του 2009 μέχρι το Νοέμβριο του 2010. Η τάση εμπιστοσύνης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημείωσε πτώση κατά 38 ποσοστιαίες ομάδες στην Ελλάδα, έναντι 16 ποσοστιαίων μονάδων στις 27 χώρες της ΕΕ. Από την άλλη πλευρά, η τάση να μην εμπιστεύονται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημείωσε έντονη αύξηση στην Ελλάδα, υπερβαίνοντας την ίδια τάση στην Ευρώπη των 27, από 35% στο 70%.

Εικόνα 4. Τάση εμπιστοσύνης στην ΕΕ και την Ελλάδα για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Μάιος 2007–Μάιος 2012)¹¹

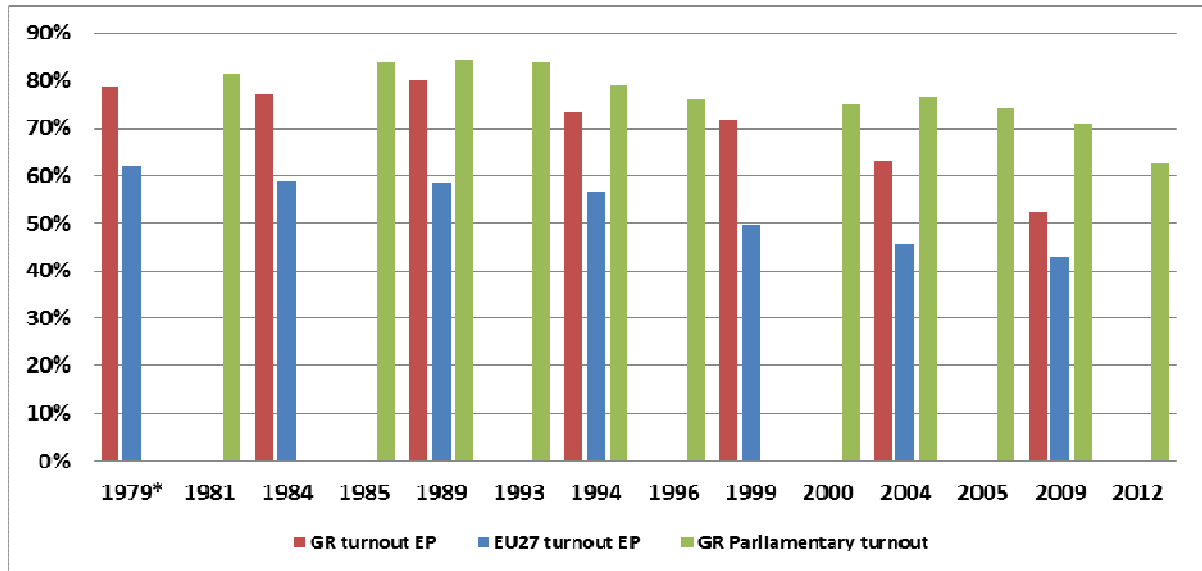

• Ψηφοφορία στις Ευρωεκλογές και στις εθνικές εκλογές

Η κάτωθι εικόνα παρουσιάζει την προσέλευση στην Ελλάδα, τόσο στις εθνικές-βουλευτικές εκλογές όσο και στις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ευρωεκλογές), την περίοδο 1979 - 2012. Η προσέλευση στις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα ήταν σταθερή μέχρι τις εκλογές του 1994, ενώ έκτοτε σημειώνεται σταθερά μειωμένη προσέλευση.

Η προσέλευση στις εθνικές βουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι μάλλον μεγαλύτερη. Η μέση προσέλευση στις εθνικές βουλευτικές εκλογές στην προαναφερθείσα περίοδο ήταν 77.15%, ενώ η μέση προσέγγιση για τις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα ήταν 70.89%. Στις εθνικές βουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα σημειώθηκε η πλέον αυξημένη προσέλευση (85%) το 1989, ενώ η χαμηλότερη προσέλευση σημειώθηκε το 2012 (62.49%).

¹¹Πηγή: http://ec.europa.eu/public_opinion/cf/showtable.cfm?keyID=56&nationID=16,4,&startdate=2007.05&enddate=2012.05.

Εικόνα 5. Προσέλευση στις εθνικές εκλογές και τις Ευρώ-εκλογές στην Ελλάδα (1979-2012)¹²

Σημείωση:

* Εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:

1979 — EU9 (9 Κράτη Μέλη: Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο, Η Ελλάδα ψήφισε το 1981, μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το ίδιο έτος).

1984 — EU10 (9 Κράτη Μέλη + Ελλάδα —ένταξη το 1981).

1989 — EU12 (10 Κράτη Μέλη + Πορτογαλία και Ισπανία — ένταξη το 1986).

1994 — EU12 (12 Κράτη Μέλη).

1999 — EU15 (12 Κράτη Μέλη + Αυστρία, Φιλανδία και Σουηδία — ένταξη το 1995).

2004 — EU25 (15 Κράτη Μέλη + Κύπρος, Δημοκρατία της Τσεχίας, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία —ένταξη το 2004).

2009 — EU27 (25 Κράτη Μέλη +Βουλγαρία και Ρουμανία — ένταξη το 2007).

** Στην Ελλάδα διεξήχθησαν εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1981, 1985, 1989, 1993, 1994, 1996, 2000, 2004, 2005, 2009 και το 2012.

Αν και η ψήφος είναι υποχρεωτική στην Ελλάδα (από το 1926), επειδή δεν υπάρχουν κυρώσεις¹³ η προσέλευση τόσο για τους εθνικές-βουλευτικές εκλογές όσο και για τις εκλογές για την ανάδειξη μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι μάλλον χαμηλότερη, για παράδειγμα, από αυτή στη Γερμανία, όπου η ψήφος δεν είναι υποχρεωτική.

Εάν οι Έλληνες πολίτες αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους ως πολίτες της ΕΕ, μπορούν να επικοινωνούν με το δίκτυο SOLVIT. Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Υπουργείο Οικονομικών — **SOLVIT Centre**, στο τηλέφωνο (+302 10 3332462) ή στο mail: A.Giannakopoulos@m nec.gr or Theodore.Koutsis@m nec.gr.

¹² Πηγή: International IDEA, www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=89 και European Parliament www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/000cdcd9d4/Turnout-%281979-2009%29.html

¹³ Πηγή: International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA), 2012, *Compulsory voting*, www.idea.int/vt/compulsory_voting.cfm